

0 Sytuacja polskich szkół i szkolnictwa w krajach objętych kampanią #KtoTyJesteś

kurierwilenski.lt/2019/08/29/sytuacja-polskich-szkol-i-szkolnictwa-w-krajach-objetych-kampania-

August 29,
2019

Fot. materiały prasowe

Według szacunków w szkołach polskich poza granicami Polski kształci się ponad 150 tys. uczniów.

Na Litwie działa 76 szkół oraz 84 przedszkola i grupy przedszkolne, w Czechach – 28 szkół i 33 przedszkola, na Łotwie – 4 szkoły oraz 1 przedszkole, na Białorusi – 181 punktów nauczania i 25 przedszkoli z fakultatywnym językiem polskim. Na Ukrainie – jedynym kraju, w którym nauczanie języka Polskiego przeżywa swoisty renesans – funkcjonuje 6 szkół z polskim językiem wykładowym, 4 szkoły dwujęzyczne, istnieją klasy z językiem polskim, odbywają się zajęcia fakultatywne, ponadto działają pozaszkolne placówki oświatowe, szkoły parafialne oraz wciąż powstające niezarejestrowane szkoły sobotnio-niedzielne.

Mimo, że Polska od lat aktywnie wspiera te placówki edukacyjne coraz więcej naszych młodych rodaków używa języka kraju zamieszkania lub języka rosyjskiego na przerwach lekcyjnych i w kontaktach rówieśniczych. Powracającym co roku wyzwaniem jest zachęcenie kolejnych roczników pierwszoklasistów do zapisania się na zajęcia w polskich

szkołach. Problemem jest również zachęcenie uczniów do porozumiewania się językiem polskim w życiu codziennym, szczególnie tych młodych ludzi, którzy nie rozmawiają po polsku z rodzicami.

Receptą jest odwołująca się do tożsamości i tradycji promocja języka polskiego – realizacja kampanii społecznych naświetlających nieodwracalne zmiany wywołane utratą kontaktu z językiem przodków i podkreślających korzyści płynące z nauki języka polskiego.

Jednym z głównych problemów, którym zaradzić ma kampania #KtoTyJesteś jest również stale spadającą liczbą uczniów polskich szkół.

Szkolnictwo polskie na Litwie od blisko 19 lat poddawane jest licznym próbom – od likwidacji egzaminu maturalnego z języka polskiego, przez wprowadzenie języka litewskiego jako wykładowego dla niektórych przedmiotów w polskich szkołach, po kolejne rozszerzenie programu nauczania w języku litewskim. Sytuacja ta wpływa na spadek zainteresowania edukacją w polskich szkołach. Na popularność języka polskiego na Litwie wpływa również fakt, że uczniowie polskich szkół niezwykle często używają języka rosyjskiego w kontaktach rówieśniczych.

Na Białorusi, po okresie rozkwitu szkolnictwa polskiego, od 9 lat trwa jego powolny regres, postępuje rusyfikacja. W szkołach zwiększany jest wymiar zajęć w językach rosyjskim i narodowym. Pojawiają się działania zmierzające do obniżenia rangi języka polskiego oraz zniechęcania rodziców do wysyłania dzieci na zajęcia prowadzone w naszym języku. O tym, że prowadzona polityka zmierza do marginalizacji polskiego szkolnictwa najlepiej świadczy fakt przekształcania szkół z polskim językiem wykładowym w szkoły dwujęzyczne.

Ukraina jest tu wyjątkiem, w wyniku migracji zarobkowej do Polski nasz język jest w tym kraju niezwykle popularny. Zainteresowanie to wynika jednak z pobudek pragmatycznych, a nie z potrzeby pielęgnowania rodzinnych tradycji.

Na Łotwie blisko 38 tys. osób deklaruje polską narodowość. Wprowadzenie języka łotewskiego jako narodowego w części polskich szkół doprowadziło do zmniejszenia liczby przedmiotów nauczanych w języku polskim. Jego znajomość wśród uczniów jest zróżnicowana, jednak w kontaktach rówieśniczych młodzi ludzie posługują się językiem rosyjskim, niekiedy łotewskim. Natomiast polskie szkoły na Łotwie są postrzegane jako placówki o wysokim poziomie nauczania, co przyciąga do nich niepolskojęzycznych rodziców.

Na terenie Kazachstanu żyje około 34 tys. osób polskiego pochodzenia, jednak mieszkańcy tego kraju w codziennej komunikacji posługują się językami rosyjskim i kazachskim, a polski przetrwał głównie w sferze sakralnej. Pojawiło się jednak olbrzymie zapotrzebowanie na nauczanie języka polskiego związane z akcją repatriacyjną Polaków z Kazachstanu. Polska jest też postrzegana jako miejsce atrakcyjne do studiowania oraz solidny partner gospodarczy. Podpisaliśmy ze strona kazachską umowę pozwalającą na naukę naszego języka w szkołach mniejszości polskiej. Istnieje możliwość tworzenia

polskich klas, a w tych o profilu humanistycznym niektóre przedmioty mogą być wykładane w języku polskim. W Kazachstanie działają również organizacje polonijne, przy których prowadzone są zajęcia z języka polskiego.

W ostatnich latach w Rosji wzrasta zainteresowanie polskiej diaspory językiem i kulturą przodków, pojawiła się potrzeba nauki języka polskiego. Na Syberii działają ośrodki, w których prowadzone jest jego nauczanie. Sieć placówek oświaty polskiej w Rosji tworzą szkoły prowadzące nauczanie języka polskiego na zajęciach fakultatywnych, kołach zainteresowań i kursach przygotowujących młodzież do studiów w Polsce. Dużą rolę odgrywają szkoły przyparafialne, oprócz nauki religii prowadzące również lekcje języka polskiego. Nauczanie odbywa się na różnych poziomach i obejmuje m.in. pracę w klasach, w których polski jest wykładany jako przedmiot do wyboru lub drugi język.

Na zajęcia w polskich szkołach w Republice Czeskiej z roku na rok uczęszcza coraz mniej uczniów. W szkołach średnich i oddziałach przedszkolnych tworzone są klasy polsko-czeskie, ale spada liczba szkół podstawowych uczących polskiego. Postępuje silny proces asymilacji i dzieci z małżeństw mieszanych coraz częściej posyłane są do szkół z wykładowym językiem czeskim. Na obszarze Zaolzia nasilają się tendencje do odchodzenia od polskości i obniża się prestiż języka polskiego, co skutkuje spadkiem liczby uczniów w polskich szkołach. Kondycja naszego szkolnictwa w Republice Czeskiej wymaga działań promujących język i kulturę polską. W działaniach tych trzeba podkreślić korzyści płynące z polskojęzycznej edukacji i wielojęzyczności. W 2017 roku Kongres Polaków w RC, zabiegając o nowych uczniów szkół polskich, przeprowadził intensywną kampanię oświatową na rzecz promowania dwujęzycznego kształcenia dzieci.

**Dział obsługi mediów Fundacji
„Pomoc Polakom na Wschodzie”**